

Nieuwe Perspectieven in Amersfoort?

Onderzoek naar wenselijkheid en haalbaarheid van deze aanpak

Amsterdam, 1 februari 2004

Lea Grubben
Henk Westerhoff

Inhoudsopgave

1	Onderzoeksvragen en achtergronden	3
1.1	Aanpak jeugdige criminelen in Amersfoort	3
1.2	Nieuwe Perspectieven	3
1.3	Het Veiligheidshuis	4
1.4	Het haalbaarheidsonderzoek	5
2	Past Nieuwe Perspectieven in Amersfoort?	7
2.1	De potentiële cliënten	7
2.2	Voorzieningen in de omgeving	11
2.3	Het antwoord is ja	13
3	Raamwerk en randvoorwaarden	14
3.1	Voorwaarden voor een effectieve inzet van Nieuwe Perspectieven	14
3.2	Raamwerk voor een plan Nieuwe Perspectieven	15
4	Nieuwe Perspectieven en het Veiligheidshuis	21
4.1	Een Veiligheidshuis in Amersfoort	21
4.2	De relatie met Nieuwe Perspectieven	21
	Bijlagen	
	Schematisch overzicht Nieuwe Perspectieven SaC	24
	Regio-indeling Eemland	25
	Geïnterviewde personen	26
	Relevante rapportages en notities	27

1 Onderzoeksvragen en achtergronden

1.1 Aanpak jeugdige criminelen in Amersfoort

De gemeente Amersfoort maakt zich zorgen om jongeren met een groot risico om in de criminaliteit te vervallen. Het tekort aan goede interventiemogelijkheden voor deze jeugdigen kwam onder meer naar voren in een werkconferentie die eind 2001 werd gehouden naar aanleiding van het Amersfoortse Jeugdpreventieproject¹, en in het beleidsplan voor jongeren uit etnische minderheidsgroepen, Taskforce Preventie Amersfoort 2001-2004.

In het kader van de aansluiting jeugdbeleid – jeugdzorg heeft Amersfoort in het voorjaar van 2003 onderzoek gedaan naar de lokale situatie. Ook dit leidde tot de constatering dat er in Amersfoort behoefte is aan een preventieve en systeemgerichte aanpak voor deze jongeren.

De gedachte gaat uit naar een Amersfoortse variant van het Amsterdamse project Nieuwe Perspectieven. Wat betreft de organisatorische inbedding wil men rekening houden met het Veiligheidshuis in ontwikkeling.

DSP-groep² is door de gemeente Amersfoort (sector Welzijn, Sociale Zekerheid en Onderwijs) gevraagd een haalbaarheidsonderzoek te doen waarin verkend wordt hoe groot de potentiële cliëntengroep is, of er draagvlak is voor een aanpak als Nieuwe Perspectieven en hoe deze aanpak organisatorisch vormgegeven kan worden, rekening houdend met de komst van een Amersfoorts Veiligheidshuis.

Hieronder volgt eerst een korte omschrijving van Nieuwe Perspectieven en van het Veiligheidshuis, gevolgd door een omschrijving van de wijze waarop het haalbaarheidsonderzoek is opgezet in paragraaf 1.4.

1.2 Nieuwe Perspectieven

Nieuwe Perspectieven is een aanpak die in het begin van de jaren negentig in Amsterdam is ontwikkeld in gemeentelijke opdracht³. In 1993 is in Amsterdam Nieuw West op experimentele basis gestart met de uitvoering door twee teams van vijf werkers. Na uitvoerige externe evaluatie is op basis van de behaalde resultaten besloten tot structurele voortzetting. Inmiddels is het programma stadsbreed ingevoerd, en is het een belangrijk onderdeel van het hoofdstedelijke programma Jeugd en Veiligheid. Nieuwe Perspectieven is aangehaakt bij SaC-Amsterdam Jeugdzorg, een grote zorgaanbieder in Amsterdam.

Nieuwe Perspectieven biedt intensieve, ambulante begeleiding aan jongeren van 8 tot en met 21 jaar⁴, die als gevolg van uiteenlopende factoren in een achterstandspositie terecht zijn gekomen, niet meer naar school gaan, geen

Noot 1 Het Jeugdpreventieproject Amersfoort is in 1998 gestart en eind 2003 beëindigd. Hoewel veel minder intensief toont de begeleiding die in dit project aan jongeren geboden werd gelijkenis met Nieuwe Perspectieven.

Noot 2 DSP-groep BV is een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau dat geen belang heeft bij de uitkomst van dit haalbaarheidsonderzoek.

Noot 3 Zie: Eindevaluatie Nieuwe Perspectieven Amsterdam West/ Nieuw-West, Vrije Universiteit Amsterdam, 1997.

Noot 4 Nieuwe Perspectieven was oorspronkelijk gericht op de leeftijdsgroep 12 – 21 jaar. In 1999 is met Criem-gelden het Project Nieuwe Perspectieven voor Jonge Jeugd (NPJJ) ontwikkeld voor jongeren tussen de 8 en 12 jaar met dreigende politiecontacten. Het verschil is gelegen in de meer gezinsgerichte aanpak die bij begeleiding van deze jongere kinderen nodig is.

werk hebben en mede daardoor (frequent) met politie of justitie in aanraking komen. Jongeren worden bijvoorbeeld door de politie of door de leerplichtambtenaar aangemeld bij Nieuwe Perspectieven. De werker van Nieuwe Perspectieven zoekt de jongere op en gedurende een periode van ongeveer 10 weken wordt deze jongere intensief begeleid en wordt gezocht naar een nieuw perspectief, zodat verder 'afzakken' kan worden voorkomen.

In de eerste fase van het traject wordt, zoveel mogelijk samen met de jongere, een uitgebreide analyse gemaakt van de sociale omgeving. Daartoe wordt een uitgebreide serie gesprekken gevoerd met relevante personen in de leefomgeving (ouders, broers en zusters en verdere familieleden die voor de jongere van belang zijn). Ook worden (vroegere) leerkrachten, sporttrainers, huisarts en vrienden bevroegd. Deze uitgebreide analyse levert de informatie die nodig is om in het vervolgtraject verantwoorde keuzes te kunnen maken. In die eerste fase wordt tevens een begin gemaakt met het oplossen van problemen van praktische aard, zoals bijvoorbeeld financiële problematiek, huisvesting, het ordenen van strafzaken en dergelijke. Ook wordt gezocht naar personen in het persoonlijk netwerk van de jeugdige met wie deze een positieve relatie heeft (zogenaamde VIP's) en die na beëindiging van de intensieve hulp ondersteuning willen en kunnen blijven bieden. Indien in het eigen netwerk onvoldoende ondersteuning te vinden is, wordt gezocht naar andere professionals, die, zij het minder intensief, steun kunnen blijven bieden.

In de tweede fase is de begeleiding gericht op het realiseren van onmisbare voorwaarden om voor de jongere een situatie te creëren die voldoende perspectief biedt voor een zinvolle toekomst.

Daarbij komen altijd de volgende zaken aan de orde:

- Terug naar school, werk, of een combinatie van beide.
- Het creëren van een stabiele thuissituatie.
- Een zinvolle vorm van vrijetijdsbesteding.

Daarnaast wordt vaak nog verder gewerkt aan al eerder genoemde praktische zaken, zoals bijvoorbeeld schulden.

Wanneer de genoemde voorwaarden zijn vervuld, wordt de intensieve hulp beëindigd. Bij de beëindiging worden afspraken gemaakt met de VIP's. De werker van Nieuwe Perspectieven houdt nog tot een jaar na de start contact, om het verloop te volgen. Indien nodig kan daarbij nog een korte periode intensief gewerkt worden.⁵

Het bereik van Nieuwe Perspectieven ligt ruim boven de 90%, dat wil zeggen dat bijna alle jongeren die doorverwezen worden ook daadwerkelijk gaan deelnemen aan Nieuwe Perspectieven.

De interventiewerkers van Nieuwe Perspectieven hebben bij een full-time aanstelling een caseload van 4. Zij werken in teams van minimaal 4 personen, waarbij een hen ook coördinatietaken heeft (zie verder hoofdstuk 3).

1.3 Het Veiligheidshuis

Het arrondissementsparket Utrecht is voornemens om in 2004 samen met politie, gemeente en justitiepartners een Veiligheidshuis op te richten in Amersfoort. Het gaat om een fysieke samenvoeging van het OM, politie en

Noot 5 In de bijlagen is een schematisch overzicht opgenomen van het zorgprogramma Nieuwe Perspectieven zoals dat geboden wordt in Amsterdam.

justitiepartners zodat korte lijnen ontstaan waardoor overlast en criminaliteit met succes voorkomen en teruggedrongen kunnen worden. Het Veiligheidshuis betekent samenwerking onder één dak en bundeling van kennis en informatie om snel en effectief, incidenteel en structureel in te grijpen op (het voorkomen van) criminaliteit. De aandacht gaat daarbij vooral uit naar de doelgroepen jeugd, veelplegers, plegers van extreme overlast en van huiselijk geweld, en slachtoffers. In hoofdstuk 4 gaan we uitgebreider in op het Veiligheidshuis in oprichting.

1.4 Het haalbaarheidsonderzoek

De gemeente Amersfoort heeft DSP-groep gevraagd een haalbaarheidsonderzoek te doen. Het onderzoek is gericht op beantwoording van de volgende vragen:

- 1 Is Nieuwe Perspectieven een geschikte aanpak voor (probleemjongeren in) Amersfoort?
  - Aard en omvang doelgroep - Welke 'probleemjongeren' zijn er in Amersfoort voor wie Nieuwe Perspectieven een geschikte interventie zou zijn?
  - Draagvlak - Schiet het huidige voorzieningenniveau in Amersfoort voor deze jongeren tekort? Zo ja, waarin? Wat verwacht men van Nieuwe Perspectieven?
  - Positionering - Wie zijn in Amersfoort de kernpartners en hoe kan de samenwerking er uit komen te zien?
- 2 Financiering en randvoorwaarden voor Nieuwe Perspectieven?
  - Wat zijn de financieringsmogelijkheden?
  - Welke randvoorwaarden dienen gerealiseerd te worden om een dergelijk initiatief te laten slagen?
- 3 Kunnen Nieuwe Perspectieven en het Veiligheidshuis samen vormgegeven worden?
  - Hoe verhoudt de aanpak van jeugdcriminaliteit vanuit het (in Amersfoort op te richten) Veiligheidshuis zich tot Nieuwe Perspectieven?
  - Is het Veiligheidshuis geschikt als organisatorische inbedding voor Nieuwe Perspectieven?
  - Is er draagvlak bij de kernpartners van het Veiligheidshuis?
  - Als het niet haalbaar wordt geacht om Nieuwe Perspectieven en het Veiligheidshuis samen vorm te geven wat is/ zijn dan alternatieven?

Deze vragen zijn voorgelegd aan een tiental sleutelpersonen, allen bekend met de beoogde doelgroep en de lokale situatie (zie Bijlagen). Essentieel in deze opzet was de inbreng van de vroegere coördinator van Nieuwe Perspectieven in Amsterdam, Henk Westerhoff. Zijn aanwezigheid bij de gesprekken met o.a. bureau jeugdzorg, politie, en leerplicht, bracht de kennis en ervaring vanuit Amsterdam over en leidde tot een gerichte, gezamenlijke verkenning van de wensen en mogelijkheden in Amersfoort.

Natuurlijk is ook gebruik gemaakt van beschikbaar schriftelijk materiaal (zie Bijlagen).

In de volgende hoofdstukken worden de onderzoeksvragen beantwoord. In hoofdstuk 2 wordt de aard en omvang van de potentiële cliëntengroep in kaart gebracht. Hoofdstuk 3 bevat het raamwerk voor een eventueel project

Nieuwe Perspectieven in Amersfoort, met onder andere de meest wenselijke projectgrootte, belangrijke randvoorwaarden en de financiële mogelijkheden. In het laatste hoofdstuk worden de mogelijkheden verkend voor wat betreft de vraag waar het project organisatorisch bij 'aangehaakt' zou kunnen worden en hoe Nieuwe Perspectieven zich verhoudt tot het Veiligheidshuis in ontwikkeling.

2 Past Nieuwe Perspectieven in Amersfoort?

Om te kunnen vaststellen of Nieuwe Perspectieven een 'haalbare' aanpak is voor Amersfoort is de potentiële cliëntengroep in kaart gebracht en is de omgeving verkend.

2.1 De potentiële cliënten

Nieuwe Perspectieven is een aanpak die zich richt op kortdurende intensieve begeleiding van jongeren:

- die veelvuldig met politie in aanraking zijn geweest, en/of bij wie de schoolcarrière zich kenmerkt door langdurig schoolverzuim of schooluitval,
  - en ook problemen hebben op andere leefgebieden, zoals thuis en vrije tijd.
- Daarnaast moeten zij (recht op) een geldige verblijfstitel hebben en zijn zeer ernstige psychische problemen en/of zeer ernstige verslavingsproblematiek een contra-indicatie.

Het zal duidelijk zijn dat van Nieuwe Perspectieven een preventieve werking wordt verwacht. Het is een relatief zware hulpvorm die ingezet wordt om erger te voorkomen.

Ondanks inmiddels geautomatiseerde registratiesystemen bij politie, scholen, justitiële instellingen, gemeentelijke diensten en hulpverleningsinstellingen, blijkt het nog steeds vrijwel onmogelijk om exacte gegevens over groepen personen te verkrijgen. Opgemerkt dient te worden dat dit geen specifiek Amersfoorts probleem is. Door verschillen in informatiesystemen en – procedures, en verschillen in de hantering van normen en definities, zijn we voor het bepalen van 'aard en omvang' van de doelgroep aangewezen op tijdrovend handwerk of op schattingen⁶. Gezien het doel van dit onderzoek en de beschikbare tijd, denken we te kunnen volstaan met een aantal schattingen.

We baseren de schattingen daarom niet zozeer op beschikbare cijfers maar voornamelijk op informatie uit gesprekken met vertegenwoordigers van bureau jeugdzorg (jeugdreclassering en jeugdhulpverlening), leerplicht, politie, en het jeugdpreventieproject, allen bekend met de beoogde doelgroep en de lokale Amersfoortse situatie.

In de volgende paragraaf bespreken we eerst kort een aantal algemene bevolkingsgegevens die relevant zijn met betrekking tot het bepalen van de grootte en de samenstelling van de doelgroep voor Nieuwe Perspectieven.

2.1.1 Jeugdigen in Amersfoort

Ruim 25% van de Amersfoortse bevolking is jonger dan 20 jaar. Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde.

Noot 6 Eenzelfde constatering is terug te vinden in Taskforce Preventie Amersfoort (2001), De staat van de stad (monitor leefbaarheid en veiligheid 2003) en de beleidsnotitie Kiezen voor Veiligheid (2003).

Tabel

leeftijd ⁷	aantal
8 t/m 11 jr.	6.787
12 t/m 17 jr.	9.111
18 t/m 21 jr.	±5.300
totaal 8 t/m 21 jr.	21.198
totaal bevolking	131.192

Het aandeel mensen met een 'niet-westerse' etniciteit neemt nog steeds toe. Een niet-westerse etniciteit houdt in dat een persoon zelf of één of beide ouders in een 'niet-westers' land geboren is. In 1995 maakt deze groep 11,4% van de bevolking uit, in 2000 13,9% en op 1 januari 2003 15,5%. Dat is meer dan in Nederland gemiddeld, maar minder dan in de meeste andere grote steden.

Onder jeugdigen ligt dit percentage zelfs hoger. Zoals uit de volgende tabel is af te leiden heeft bijna 24% van de jeugdigen jonger dan 20 jaar een niet-westerse etniciteit.

Tabel

eticiteit ⁸	nederlands	overig westers	turks	marokkaans	surinaams	antilliaans	overig niet-westers
totaal 5-19 jr.	17.386	982	1.453	1.030	363	484	2.371
percentueel	72,2%	4%	6%	4,3%	1,5%	2%	10%

2.1.2 Jeugdigen met politie- en justitiecontacten

In 2001 zijn in het kader van het jeugdpreventieproject in Amersfoort, handmatig gegevens verzameld van de 14 jeugdigen die behoren tot de zgn. 'harde kern'⁹. Deze 14 jongens zijn tussen de 16 en 21 jaar, 8 van hen zijn van Marokkaanse afkomst, 2 Nederlands en 4 overig.

Ook heeft de politie een 'top 25' van criminele jongeren opgesteld op basis van het aantal gepleegde delicten. Het gaat om 11 jongens van Marokkaanse afkomst en 7 van Nederlandse afkomst. De nummer 1 op de lijst is een 19 jarige Marokkaan die 19 delicten heeft gepleegd (waaronder diefstal, mishandeling en medeplichtig bij moord) en is meerdere keren veroordeeld. De jongste staat op nummer 11, is 15 jaar, Vietnamees, gepakt voor 7 delicten waaronder inbraak, openlijke geweldpleging en oplichting. Het merendeel van bovengenoemde 14 harde kern jongeren komt ook voor in deze lijst. Deze jongeren woonden op dat moment allemaal in Amersfoort!

Een tweede inspanning om exactere gegevens te verkrijgen heeft in 2002 plaatsgevonden in het kader het preventiebeleid gericht op allochtone jongeren. Politie en de afdeling onderzoek en statistiek van de gemeente Amersfoort hebben de aanhoudingen van verdachte jongeren onderzocht op o.a. etniciteit en frequentie. Net als uit de cijfers van het jeugdpreventieproject blijkt ook hieruit een oververtegenwoordiging van Marokkaanse jongeren, die bovendien verder lijkt toe te nemen. Maar ook spreekt men op basis van deze

- Noot 7 Deze gegevens dateren van 1 januari 2003, uit: Amersfoort in cijfers 2003. Het aantal 20 en 21 jarigen is niet exact af te leiden uit dit rapport omdat de gegeven cijfers betrekking hebben op de totale leeftijdsgroep 20 t/m 24 jaar. Daarom geven wij een schatting van het aantal 18 t/m 21 jarigen.
- Noot 8 Deze gegevens dateren van 1 januari 2003, uit: Amersfoort in cijfers 2003.
- Noot 9 Harde kern jongeren - jongeren in de leeftijd van 12 t/m 24 jaar die in het peiljaar twee zware delicten hebben gepleegd en bovendien in de jaren daarvoor drie antecedenten hebben, én jongeren die in het peiljaar drie zware delicten hebben gepleegd (uit Eenheid van Begrip III, ministerie van Justitie).

gegevens de zorg uit over Surinaamse en Somalische jongeren.

In recentere notities over veiligheid en jeugdcriminaliteit in Amersfoort wordt steeds terugverwezen naar bovenstaande gegevens. Het zal duidelijk zijn dat het hier gaat over jongeren die al jaren op het verkeerde pad zijn en waar hulp en/of straf tot nu toe weinig effect lijkt te hebben gehad. Nieuwe Perspectieven kan ingezet worden voor deze 'zware' groep Amersfoortse jongeren.

Het politiedistrict Eemland Zuid waartoe Amersfoort behoort, kent een team jeugdpolitie. Hun inschatting is:

- Per jaar zijn er zo'n 40 tot 50 jongeren tussen de 12 en 18 jaar door te verwijzen naar Nieuwe Perspectieven. Deze jongeren maken zich meer dan eens schuldig aan strafbare feiten en hebben problemen thuis of op school. De jeugdpolitie verwacht dat deze groep veel baat kan hebben bij een intensieve begeleiding zoals die door Nieuwe Perspectieven geboden wordt. Momenteel is het jeugdpreventieproject de enige mogelijkheid om hulpverlening aan deze groep op gang te brengen. De capaciteit en intensiteit van dit traject is echter van meet af aan te beperkt geweest om al deze jongeren op te vangen¹⁰.
- Daarnaast zijn er jaarlijks zo'n 10 tot 15 gevallen waarin het gaat om jongeren jonger dan 12 jaar die veel en soms ook ernstige delicten plegen, en daarnaast problemen thuis en/of op school hebben. Omdat de mogelijkheden voor straf voor deze groep minderjarigen beperkt zijn, geeft de politie de signalen door aan bureau jeugdzorg. Ook hier is de capaciteit beperkt en bovendien is het vaak erg moeilijk om vrijwillige hulpverlening op gang te brengen. Daarom verwijst bureau jeugdzorg in een groot aantal gevallen door naar de Raad voor de Kinderbescherming en volgt daarop een raadsonderzoek. Een lang en bureaucratisch traject waar dwang een grote rol in speelt. De jeugdpolitie zal deze jonge kinderen daarom in eerste instantie willen doorverwijzen naar Nieuwe Perspectieven.
- Verder spreekt de jeugdpolitie van Eemland Zuid haar zorg uit over de jongeren van 18 jaar en ouder. Deze jongeren vallen buiten het 'werkgebied' van de jeugdpolitie, en men heeft deze oudere groep jongeren ook niet in beeld. Omdat dat ook voor veel andere justitiële en hulpverleningsinstanties geldt spreekt de jeugdpolitie haar zorg hierover uit. De verwachting is dus dat er onder deze oudere jongeren een behoorlijk aantal is dat baat zou hebben bij het aanbod van Nieuwe Perspectieven. In Amsterdam¹¹ blijkt de instroom van jongeren ouder dan 18 jaar in de afgelopen jaren steeds zo'n 10 à 15% van de totale instroom te zijn geweest. Vertaald naar de Amersfoortse aantallen zou het dus kunnen gaan om 6 tot 10 jongeren per jaar.

Tot slot denkt de jeugdpolitie dat het toch vooral om jongens zal gaan, en schat men in dat ten minste een kwart van de jongeren van de potentiële cliëntengroep van Marokkaanse afkomst is.

Noot 10 Het Jeugdpreventieproject Amersfoort is in 1998 gestart en eind 2003 beëindigd. Hoewel veel minder intensief toont de begeleiding die in dit project aan jongeren geboden werd gelijkenis met Nieuwe Perspectieven (zie Eindrapportage Jeugd Preventie Project Amersfoort – Stade Advies, november 2003).

Noot 11 Momenteel werkt DSP-groep aan de rapportage van het Amsterdamse evaluatieonderzoek naar de aanpak Nieuwe Perspectieven gedurende de looptijd 1998-2003. Het onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Amsterdam en zal in de loop van februari 2004 verschijnen.

Er is ook een groep jongeren die al in een hulpverleningstraject zit maar die extra zorg heeft. Bureau jeugdzorg geeft aan dat het aanbod van de jeugd-reclassering voor een aantal jongeren ontoereikend is omdat zij ook thuis of op school problemen hebben¹². Momenteel zitten 139 jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar in een traject van de jeugd-reclassering. 50% van deze jongeren komt uit Amersfoort, de overige jongeren wonen elders in de regio Eemland¹³. Deze groep heeft behoefte aan een intensievere vorm van begeleiding, niet alleen wat betreft het aantal uren en de flexibiliteit, maar ook de intensieve mate waarin thuis en school betrokken worden in het begeleidingstraject.

Bureau jeugdzorg pleit ook voor een aanbod dat is gericht op jongeren van 17 jaar en ouder. Omdat zij bijna de leeftijdsgrens van de jeugdzorg en het jeugdstrafrecht hebben bereikt (18 jaar), 'investeren' veel hulpverleningsinstellingen niet graag meer in deze leeftijdsgroep. Het hulpaanbod in het volwassenen-circuit is niet toegesneden op de problematiek en de hulpvragen van deze jongeren. Dit geldt ook voor het strafaanbod.

Mogelijk zullen ook jongeren instromen via HALT of STOP¹⁴.

HALT is een buitenjustitiële afdoening, bedoeld voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar die een vandalistisch delict (brandstichting, vuurwerk, vernieling en dergelijke) hebben gepleegd, en die vrijwillig instemmen met de doorverwijzing naar bureau Halt door de politie. Op deze manier kunnen zij een aantekening op hun strafblad vermijden.

Voor jongeren jonger dan 12 jaar is in 1999 de STOP-reactie in het leven geroepen. Dit is geen strafrechtelijke afdoening zoals HALT omdat het jeugdstrafrecht hier niet van toepassing is. De afdoening is dus vrijblijvend en de ouders blijven verantwoordelijk.

Hoewel het hier jongeren betreft die voor relatief lichte delicten worden 'gestraft' kan blijken dat de achterliggende problematiek zodanig zwaar is dat doorverwijzing naar Nieuwe Perspectieven wenselijk is.

2.1.3 Jeugdigen met problemen op school

Amersfoort investeert momenteel fors in het organiseren van adequate leerlingenzorg¹⁵. Zo functioneert in het primair onderwijs sinds een half jaar het PAL, het Primair onderwijs Advies Loket. Het doel van dit loket, bemand door maatschappelijk werkers, is scholen te adviseren als zij kinderen signaleren die problemen hebben waardoor het op school niet goed met ze gaat.

De Werkgroep Uitbreiding Leerlingenzorg (WUL) biedt scholen hulp bij leerplichtige leerlingen van 12 tot 16 jaar die het onderwijs voortijdig vaarwel dreigen te zeggen. Gedragsproblemen, slechte schoolresultaten en beginnend spijbelen zijn belangrijke signalen. WUL-consulenten treden voor de duur van één schooljaar op als onafhankelijk bemiddelaar in de advisering en begeleiding van de risicoleerlingen (en hun ouders). De WUL werkt samen met scholen, leerplichtambtenaren, jeugdhulpverlening, jeugdgezondheidszorg en anderen die met leerplichtige jongeren werken.

De RMC-functie Eemland (regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig

Noot 12 In Amsterdam wordt steeds vaker vanuit de jeugd-reclassering verwezen naar Nieuwe Perspectieven. Het gaat dan om cliënten waarbij men van mening is dat de inzet die jeugd-reclassering kan bieden te licht is, en de betreffende jongere en zijn leefomgeving dus veel meer aandacht nodig heeft.

Noot 13 In de Bijlagen is een regiokaart opgenomen.

Noot 14 Bureau HALT organiseert de afdoeningen. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de achtergronden van de kleine criminaliteit en onderneemt het bureau allerlei activiteiten om de kleine criminaliteit terug te dringen. Het bureau HALT is aangehaakt bij Gewest Eemland, een intergemeentelijk samenwerkingsverband.

Noot 15 Zie ook de website http://www.amersfoort.nl/balie/index_voorzieningen.htm.

schoolverlaten) krijgt sinds dit schooljaar invulling in de vorm van een Trajectbureau 16+. Alle leerlingen die zonder startkwalificatie uitstromen worden hier gemeld en krijgen een trajectbegeleider die hen begeleidt bij het vinden van een passende opleiding of baan.

Deze forse inzet op de vroegtijdige signalering en aanpak van zorgleerlingen zal ontoereikend blijken voor een aantal van hen. Vanuit zowel de WUL als het Trajectbureau¹⁶ en de leerplichtambtenaren van de gemeente Amersfoort wordt aangegeven dat Nieuwe Perspectieven een belangrijke aanvulling is op het bestaande zorgaanbod. De verwachting wordt uitgesproken dat er per jaar een twintigtal jongeren uit Amersfoort en omgeving in aanmerking zouden kunnen komen voor Nieuwe Perspectieven. Daarbij zal het naar verwachting vooral gaan om jongens uit het VMBO en het speciaal voortgezet onderwijs.

2.1.4 Schatting potentiële cliëntengroep

Jeugdpolitie, bureau jeugdzorg en de aan leerplicht gelieerde voorzieningen zijn, zo blijkt in Amsterdam, de belangrijkste verwijzers naar Nieuwe Perspectieven. Op basis van de inschattingen van vertegenwoordigers van deze organisaties in de regio Amersfoort, mogen we veronderstellen dat er jaarlijks ten minste 70 kinderen en jongeren doorverwezen zullen worden die voldoen aan de beschrijving: veelvuldig met politie in aanraking geweest, en/of de schoolcarrière kenmerkt zich door langdurig schoolverzuim/ -uitval, en er zijn ook problemen op andere leefgebieden, zoals thuis en vrije tijd. Hoewel het overgrote deel van de potentiële cliënten woonachtig zal zijn in Amersfoort, zullen ook jongeren uit omliggende gemeenten bereikt worden (zie paragraaf 2.2.2).

Amersfoort kent een zeer gemêleerde bevolkingssamenstelling qua etniciteit en datzelfde zal gelden voor de cliënten van Nieuwe Perspectieven. Toch kan op basis van politiegegevens er vanuit worden gegaan dat een groot deel van de cliëntengroep zal bestaan uit het autochtone kinderen en jongeren, en dat zo'n 25 à 40 procent van de potentiële cliënten van Marokkaanse afkomst zal zijn.

Ook is in de gesprekken aangegeven dat het met name voor de jeugdigen jonger dan 12 jaar met politiecontacten, en de jeugdigen ouder dan 18 jaar zonder politie-/ justitiecontacten, ontbreekt aan mogelijkheden voor laagdrempelige, intensievere vormen van begeleiding, en dat om die reden doorverwezen zal worden naar Nieuwe Perspectieven.

2.2 Voorzieningen in de omgeving

2.2.1 Verwijzers, signaleerders en aanpalend aanbod

Een essentieel onderdeel van de aanpak van Nieuwe Perspectieven is dat de werkers goede contacten opbouwen en onderhouden met zowel de verwijzende instanties als met de andere onderwijs-, welzijns-, en zorgvoorzieningen. In de gesprekken met de gemeente, de jeugdpolitie, bureau jeugdzorg, het maatschappelijk werk, en de leerplicht c.q. leerlingenzorg hebben we dit aspect daarom uitdrukkelijk aan de orde gesteld. Het blijkt dat de aanpak van Nieuwe Perspectieven heel goed aansluit bij de visie van voornoemde instellingen op hoe de zorg en begeleiding van jongeren met problemen eruit zou

Noot 16 Zowel vanuit het Trajectbureau16+ als het PAL konden nog geen schattingen gegeven worden omdat beiden pas sinds dit schooljaar functioneren.

moeten zien.

Ook de steeds 'dekkender' Amersfoortse signaleringsnetwerken in wijken, rond scholen en rond veiligheid, vormen een gunstige omgeving voor de inzet van Nieuwe Perspectieven. Organisaties als het algemeen maatschappelijk werk, het jongerenwerk, politie, en de jeugdzorg hebben op wijk- en/of schoolniveau overleg met elkaar. Zo is er sinds een aantal jaren in de meeste wijken een Werkgroep Jongeren op Straat waarin problemen met groepen jongeren worden aangepakt, is er een (inmiddels landelijk verplicht) justitieel casusoverleg jeugd, en zijn er rond het onderwijs verschillende overlegstructuren waarin zorgen rond leerlingen ingebracht en aangepakt worden. Zoals ook blijkt uit een analyse van de stand van zaken rond de aansluiting lokaal jeugdbeleid en de jeugdzorg, zijn de basisvoorzieningen in principe goed toegerust voor hun signaleringstaak. In overlegstructuren worden de signalen besproken en wordt gezien welke interventie nodig is. Dit lijkt steeds beter te functioneren¹⁷. De zorgstructuren in het onderwijs worden versterkt en met de komst van het Veiligheidshuis zal ook een betere afstemming van de aanpak van jeugdigen met politie- en justitiecontacten gerealiseerd kunnen worden (zie hoofdstuk 4). Wat in Amersfoort ontbreekt is voldoende interventiemogelijkheden. Het zijn juist deze interventiemogelijkheden die Nieuwe Perspectieven kan bieden.

2.2.2 Amersfoort en de regio

Het initiatief voor dit haalbaarheidsonderzoek naar Nieuwe Perspectieven is afkomstig van de gemeente Amersfoort. Oriëntatie op de bredere regio maakt dan ook geen onderdeel uit van de onderzoeksvragen.

Vanuit Nieuwe Perspectieven bezien zijn er echter belangrijke argumenten aan te voeren om een regionale insteek te kiezen.

In de eerste plaats werken de belangrijkste potentiële verwijzers regionaal. De Jeugdpolitie van district Eemland Zuid, het Bureau Jeugdzorg Amersfoort en omstreken en leerlingenzorg, die in potentie de grootste verwijzers zijn, werken allemaal regionaal. Hun cliëntengroep is afkomstig uit Amersfoort en omliggende gemeenten (zie bijlage met regio-indeling). Het is voor verwijzers uiterst verwarrend wanneer op zuiver geografische gronden de ene cliënt wel en de andere niet kan worden verwezen. De ervaring leert dat dit een goede verwijsrelatie ernstig kan belemmeren.

Een tweede argument houdt verband met de aanpak van Nieuwe Perspectieven. Deze is sterk gericht op het helpen in de eigen leefomgeving, om optimaal gebruik te kunnen maken van de daar aanwezige mogelijkheden. Voor sommige jongeren zijn school en vriendengroep als leefomgeving veel belangrijker dan het woonadres. Bovendien volgen de jongeren het voortgezet onderwijs niet in de woonplaats omdat de gewenste opleiding daar niet voorhanden is.

Een kwantitatief argument is nog dat bij een regionale inzet van Nieuwe Perspectieven door het grotere aantal potentiële cliënten eenvoudiger een team van werkbare omvang kan worden geformeerd.

Een kaartje van de regio-indeling is opgenomen in de bijlagen.

Noot 17 Zelfanalyse gemeentelijke regievoering op het snijvlak van lokaal jeugd- en onderwijsbeleid en de provinciale jeugdzorg, Cap Gemini, Ernst & Young, Utrecht, 2003.

2.3 Het antwoord is ja

In Amersfoort is zonder meer behoefte aan een hulpaanbod voor jeugdigen die veelvuldig met politie/ justitie in aanraking komen en/of forse problemen hebben thuis en op het gebied van scholing. Dat constateren zowel jeugdpolitie, bureau jeugdzorg, leerplicht en vertegenwoordigers van de leerlingenzorg. Onze oriëntatie op de potentiële cliëntengroep, het huidige voorzieningenniveau en het draagvlak voor de werkwijze van Nieuwe Perspectieven, rechtvaardigt de inzet van Nieuwe Perspectieven in de gemeente Amersfoort.

De regiofunctie die Amersfoort vervult qua onderwijs- en vrijetijdsvoorzieningen, en het feit dat politie, leerplicht, bureau jeugdzorg, maatschappelijk werk e.d. regionaal georganiseerd zijn, legitimeert zelfs een bredere, regionale opzet van Nieuwe Perspectieven.

Een verkenning van deze optie bij de omliggende gemeenten is wenselijk opdat ook jeugdigen uit omliggende gemeenten kunnen instromen in Nieuwe Perspectieven.

3 Raamwerk en randvoorwaarden

Het geschatte aantal Amersfoortse jeugdigen dat baat zou hebben bij een kortdurende intensieve aanpak van Nieuwe Perspectieven, rechtvaardigt de invoering van deze methodiek. Bovendien is de verwachte instroom dermate groot dat daarmee aan een belangrijke voorwaarde kan worden voldaan: de inzet van een team van minimaal 4 fulltime interventiewerkers.

Deze en andere belangrijke voorwaarden voor en onderdelen van een eventueel aanbod Nieuwe Perspectieven Amersfoort worden in dit hoofdstuk beschreven.

3.1 Voorwaarden voor een effectieve inzet van Nieuwe Perspectieven

Op basis van de ervaringen die in de afgelopen tien jaar zijn opgedaan met Nieuwe Perspectieven, zijn de volgende randvoorwaarden effectief gebleken:

- Een team bestaande uit minimaal 4 fulltime medewerkers.
Dit aantal maakt een evenwichtige verdeling van de caseload mogelijk zodat tijdelijke 'overdruk' opgevangen kan worden, onmiddellijke inzet bij een nieuwe aanmelding mogelijk is, en het team garant staat voor continuïteit in de hulpverlening.
- Een multicultureel samengesteld team.
De zeer intensieve begeleiding van jeugdigen, waarbij ook het gezin en de vriendengroep in beeld komen, vraagt om kennis van en ervaring met diverse culturen en leefstijlen. Ook de taal kan een rol spelen. Het is echter niet altijd noodzakelijk en soms zelfs niet wenselijk dat de werker dezelfde culturele achtergrond heeft als de jeugdige die hij begeleidt.
- Verwijzingen en instroom.
Iedereen kan verwijzen naar Nieuwe Perspectieven en jongeren moeten ook zichzelf kunnen aanmelden. Het strak stroomlijnen van aanmeldingen leidt tot een voorselectie die niet wenselijk is. De enige criteria die gehanteerd worden bij aanmelding zijn in paragraaf 2.1 genoemd¹⁸. Een aanvullend criterium zou kunnen zijn: alleen jongeren die woonachtig zijn in de gemeente Amersfoort (in paragraaf 2.2.2 zijn juist argumenten aangedragen om Nieuwe Perspectieven juist regiobreed in te voeren). Natuurlijk kan bij over- of onderbezetting besloten worden om de criteria (voor een bepaalde tijd) aan te scherpen of te verruimen. Dit zal dan wel helder gecommuniceerd moeten worden met de verwijzers.
- Geen aparte stichting of andere bedrijfsvorm.
Nieuwe Perspectieven is een nieuw hulpverleningsaanbod maar dat betekent niet dat er ook een nieuwe instelling moet komen. Integendeel, het is zelfs wenselijk om Nieuwe Perspectieven vanuit het oogpunt van personeelsbeleid en arbeidsvoorwaarden 'aan te haken' bij een bestaande organisatie.
- Een onafhankelijke positie (zowel qua inhoud/ methodiek als qua financiën) binnen de 'aanhaakorganisatie'.

Noot 18 Nieuwe Perspectieven is een aanpak die zich richt op kortdurende intensieve begeleiding van jongeren: die veelvuldig met politie in aanraking zijn geweest, en/of bij wie de schoolcarrière zich kenmerkt door langdurig schoolverzuim of schooluitval, en ook problemen hebben op andere leefgebieden, zoals thuis en vrije tijd. Daarnaast moeten zij (recht op) een geldige verblijfstitel hebben en zijn zeer ernstige psychische problemen en/of zeer ernstige verslavingsproblematiek een contra-indicatie.

Nieuwe Perspectieven hanteert een specifieke methodiek, gekenmerkt door een lage caseload, weinig papierwerk, en een outreachende benadering. Het is zaak de methodiek te beschermen voor 'afkalving'. Daartoe moeten strakke afspraken gemaakt worden met de aanhaakorganisatie.

- Een neutrale vestigingslocatie.
Hoewel de werkers van Nieuwe Perspectieven zelden 'vanuit kantoor' werken is het toch wenselijk dat dit kantoor op een neutrale locatie gevestigd is, in die zin dat jongeren en hun ouders geen negatieve of beladen associaties krijgen bij een eventueel bezoek aan die locatie.
- Opleiding, deskundigheidsbevordering en begeleiding door het bureau dat ook de werkers opleidt voor Nieuwe Perspectieven in Amsterdam en Den Haag. De kennis en ervaring die men in dit bureau inmiddels heeft opgedaan garandeert de inzet van goed getrainde werkers en een zuivere toepassing van de methodiek.
Natuurlijk is de Amersfoortse situatie niet vergelijkbaar met de situatie in grote steden zoals Amsterdam en Den Haag. Het begeleidingstraject is een traject op maat. Als de werkers in Amersfoort zich op de brede leeftijdsgroep 8 tot ouder dan 20 jaar gaan richten, dan vergt dit een specifieke deskundigheid waar de begeleiding ook op aangepast zal worden (zie ook paragraaf 3.2, punt 2, 8 en 9).
- Een 'experimenteerperiode' van minimaal 2,5 jaar.
Zoals elk nieuw aanbod zal ook Nieuwe Perspectieven zich moeten bewijzen alvorens aanspraak te kunnen maken op structurele middelen. De werkers moeten een substantieel aantal jongeren begeleid hebben om hierover uitspraken te kunnen doen. Vanaf de start moet een goede registratie worden gevoerd die het mogelijk maakt resultaten te meten.

3.2 Raamwerk voor een plan Nieuwe Perspectieven

In een plan voor Nieuwe Perspectieven in Amersfoort zal aandacht besteed moeten worden aan de volgende onderdelen:

- 1 doelstelling (concrete meetbare omschrijving beoogde resultaten);
- 2 doelgroep (aard en omvang);
- 3 verwijzers;
- 4 werkwijze;
- 5 caseload;
- 6 registratie en evaluatie(onderzoek);
- 7 taak- en functieomschrijving interventiewerkers;
- 8 werving, selectie, training en deskundigheidsbevordering;
- 9 samenstelling team;
- 10 coördinatie;
- 11 werkgebied;
- 12 samenwerkingspartners en relatie tot andere voorzieningen;
- 13 vestigingslocatie;
- 14 'aanhaakorganisatie';
- 15 fasering van de experimenteerperiode;
- 16 kostprijsberekening;
- 17 aandacht voor groeiende instroom;
- 18 aandacht voor structurele financiering (op termijn).

Hieronder volgt een korte beschrijving per onderdeel, waarbij rekening is gehouden met de gegevens zoals gepresenteerd in hoofdstuk 2 en de in paragraaf 3.1 genoemde randvoorwaarden. Het spreekt voor zich dat het hier om voorstellen gaat en dat de gemeente Amersfoort uiteindelijk zelf bepaalt hoe zij deze onderdelen inkleurt in een definitief plan.

Ad 1. Doelstelling

Nieuwe Perspectieven is bedoeld om te helpen bij het weg te komen uit het criminele circuit, een positief contact tussen gezinsleden creëren, vinden van een route naar school, werk en instanties, meedoen in de maatschappij. Op basis van ervaringen in Amsterdam mag verondersteld worden dat minimaal 70% van de jongeren die begeleid worden het na een jaar nog steeds 'goed doen'.

Ad 2. Doelgroep

Nieuwe Perspectieven Amersfoort richt zich op kortdurende intensieve begeleiding van jongeren tussen de 8 en 22 jaar:

- die veelvuldig met politie in aanraking zijn geweest, en/of bij die de schoolcarrière zich kenmerkt door langdurig schoolverzuim of schooluitval,
  - en ook problemen hebben op andere leefgebieden, zoals thuis en vrije tijd.
- Daarnaast moeten zij (recht op) een geldige verblijfstitel hebben en zijn zeer ernstige psychische problemen en/of zeer ernstige verslavingsproblematiek een contra-indicatie (zie paragraaf 2.1).

Ad 3. Verwijzers

Aanmeldingen voor Nieuwe Perspectieven kunnen van iedereen komen, zelfs de jongere zelf. De belangrijkste potentiële verwijzers in Amersfoort zijn: jeugdpolitie, leerlingenzorg (leerplicht, WUL, Trajectbureau 16+ , PAL) en bureau jeugdzorg (zie paragraaf 2.2).

Ad 4. Werkwijze

Bij de start van een team Nieuwe Perspectieven in een nieuwe werkomgeving is het opbouwen van goede werkrelaties met instellingen en personen die een bijdrage kunnen leveren aan optimale hulp aan de potentiële cliëntengroep van groot belang. Het gaat daarbij enerzijds om verwijzers, maar vooral ook om mensen die beroepshalve een bijdrage kunnen leveren aan positieverbetering van de jongeren op diverse leefgebieden. Arbeidstoeleiders, onderwijsgevers, werkgevers, maar bijvoorbeeld ook medewerkers van sportverenigingen kunnen bijdragen aan het bereiken van de in de hulpverlening gestelde doelen. Vóór de start van de hulpverlening worden daarom werkbezoeken gebracht aan eenieder die op dit gebied van belang kan zijn. Bij die bezoeken wordt de methodiek van Nieuwe Perspectieven uiteengezet en wordt nagegaan wat de mogelijkheden zijn van de bezochte personen en organisaties. Het gaat niet om afspraken op beleidsniveau, maar vooral om uitwisseling tussen uitvoerende medewerkers. Face to face bekendheid is hier van groot belang.

Wanneer de hulpverlening eenmaal is gestart, wordt het op deze wijze opgebouwde netwerk voortdurend verder uitgebouwd.

Nieuwe Perspectieven biedt vrij toegankelijke hulp voor de omschreven doelgroep. In principe kan iedereen verwijzen wanneer duidelijk gemaakt kan worden dat het inderdaad gaat om een jeugdige uit de doelgroep.

De verwijzing kan telefonisch worden ingeleid. Dan wordt zo snel mogelijk een afspraak gemaakt voor een startgesprek, bij voorkeur met verwijzer en jongere samen. Wanneer de politie een jongere wil verwijzen die op dat moment op het bureau verblijft, wordt ter plekke een startgesprek georganiseerd.

Vervolgens gaat de hulp direct van start. De jongere en de werker leggen schriftelijk vast dat zij met elkaar in zee gaan. Bij deze schriftelijke afspraak geeft de jongere ook toestemming tot inzage in alle relevante rapportage. Wanneer het niet lukt om een startgesprek te voeren in aanwezigheid van de verwijzer, maakt een werker van Nieuwe Perspectieven zelf contact met de cliënt, ook wanneer daartoe diverse pogingen gedaan moeten worden. Aan de Raad voor de Kinderbescherming wordt gemeld dat de jongere bij

Nieuwe Perspectieven is aangemeld. De Raad meldt vervolgens terug of er een lopend dossier is en zo ja welke jeugdbeschermer bij de jongere betrokken is. In dat geval wordt direct contact opgenomen met de betrokken werker om te komen tot goede werkafspraken.

Aan alle verwijzers wordt regelmatig tussentijds mondeling of telefonisch verslag gedaan van de voortgang.

Ad 5. Caseload

De hulp die Nieuwe Perspectieven biedt is dermate intensief dat er vrijwel dagelijks face to face contacten zijn tussen werker en jongere. Uit de verschillende evaluaties komt naar voren dat het juist deze zeer intensieve aandacht is die door de jeugdigen zeer wordt gewaardeerd en bijdraagt aan hun motivatie. Daarom heeft elke werker niet meer dan 4 cliënten tegelijkertijd in de intensieve fase. Op jaarbasis kan elke werker 17 à 18 cliënten bedienen, inclusief de nazorg.

Ad 6. Registratie en evaluatie(onderzoek)

Om de voortgang van het proces van hulpverlening te volgen en gericht te kunnen blijven werken aan gekozen doelen worden alle gegevens vastgelegd. Bij de bestaande werkeenheden Nieuwe Perspectieven wordt daartoe een geautomatiseerd systeem gebruikt dat is afgestemd op deze vorm van hulpverlening (VMS van Multisys).

Het systeem start met een nulmeting, waarbij op een groot aantal leefgebieden de startsituatie wordt vastgelegd. Een dergelijke meting wordt eveneens gedaan bij het einde van de intensieve hulpverlening en na beëindiging van de nazorg. Op deze wijze kunnen voortgang, stilstand of achteruitgang op alle gebieden worden gemeten.

Het is zeer aan te bevelen om een externe organisatie een evaluatieonderzoek te laten verrichten. In dit onderzoek zullen bovengenoemde registratiegegevens benut kunnen worden. Aangevuld met bijvoorbeeld interviews met cliënten en verwijzers kan zo een goed beeld ontstaan van de geboekte resultaten.

Ad 7. Taak- en functieomschrijving interventiewerkers

De taak- en functieomschrijving van de werkers is verkrijgbaar bij Adviesbureau Van Montfoort (zie onder punt 8).

Ad 8. Werving, selectie, training en deskundigheidsbevordering

De specifieke werkwijze van Nieuwe Perspectieven vergt een specifieke vorm van training. Hoewel op sommige opleidingen al aandacht wordt besteed aan deze methode zijn werkelijk getrainde werkers nauwelijks voorhanden. De training kan voor een goede uitvoering van het werk niet worden gemist. De training wordt geboden door het Adviesbureau Van Montfoort¹⁹. Na de training blijft aandacht voor deskundigheidsbevordering permanent van belang. Behalve specifieke training is bij de werving ook het zoeken naar een specifiek type werker van belang. Nieuwe Perspectieven is een zeer outreachende werkvorm, waarbij spreekkamergesprekken nauwelijks aan de orde zijn. Zo veel mogelijk wordt het werk gedaan in de directe leefomgeving van de jongere. Dat vereist inzet en een praktische instelling. Bovendien is een keiharde motivatie om juist met deze doelgroep, die niet altijd direct staat te springen om te worden geholpen, te willen werken onmisbaar.

Adviesbureau Van Montfoort biedt een all-in pakket voor werving, selectie en opleiding van een nieuw team, inclusief een intensieve werkbegeleiding van

Noot 19 Adviesbureau Van Montfoort is 'methodiehouder' van Nieuwe Perspectieven, en invoering van deze aanpak kan dan ook alleen plaatsvinden na een opleidingstraject via dit bureau.

het team in het eerste uitvoeringsjaar voor circa 95.000 euro (zie ook punt 15 en 16).

Ad 9. Samenstelling team

Bij de samenstelling van een team moet worden gestreefd naar een multiculturele groep die een redelijke afspiegeling vormt van de samenstelling van de doelgroep qua herkomst.

Het is daarbij niet zozeer de bedoeling dat bijvoorbeeld elke Marokkaanse jongere een Marokkaanse werker krijgt, omdat dat logistiek niet goed mogelijk is. Wel is een voorwaarde dat in het team brede interculturele kennis beschikbaar is door een goede uitwisseling tussen werkers van verschillende herkomst. Ook kunnen werkers elkaar bij taalproblemen bijstaan.

Een goede mix van mannen en vrouwen is zeer gewenst.

Van belang is dat binnen het te vormen team een zo breed mogelijke kennis beschikbaar is op terreinen die voor de jongeren van belang zijn. Extra kennis en vaardigheden zijn vereist omdat er in Amersfoort kinderen en jongeren in de leeftijd van 8 tot boven de 20 jaar begeleid moeten worden.

Omdat voor elke werker de specifieke training beschikbaar is, hoeft de werwing niet beperkt te blijven tot mensen met een opleiding in de jeugdhulpverlening. Wel moet het gaan om mensen met kennis van de leefwereld van jongeren maar verschillende werkervaringsachtergronden samengebracht in een team kunnen een brede basis geven. Goede ervaringen zijn onder andere opgedaan met mensen met een achtergrond in arbeidstoeleiding, onderwijs, (jeugd)politie en jongerenwerk naast natuurlijk (jeugd)hulpverleners.

Ad 10. Coördinatie

Het verdient aanbeveling een team aan te haken bij een instelling die beschikt over knowhow op het gebied van jeugdigen in meervoudige probleemsituaties. Vanuit zo'n instelling kan dan de zakelijke en externe coördinatie worden geboden. Zie verder onder punt 14.

Voor de interne teamcoördinatie verdient het aanbeveling één van de teamleden gedeeltelijk vrij te stellen om als 'meewerkend voorman' te kunnen fungeren. Deze teamleider dient ook belast te zijn met de zorg voor de praktijkbesprekingen binnen het team.

Ad 11. Werkgebied

Het verdient de voorkeur Nieuwe Perspectieven regionaal in te zetten. Dat wil zeggen in de regio Eemland Zuid, eventueel uit te breiden naar Eemland Noord. Argumenten hiervoor zijn in paragraaf 2.2. uitvoerig besproken.

Ad 12. Samenwerkingspartners en relatie tot andere voorzieningen

Voor een effectieve inzet van Nieuwe Perspectieven is de relatie met andere instanties die een bijdrage kunnen leveren aan positieverbetering van de jongeren op diverse leefgebieden van groot belang (zie ook punt 4). De outreachende, persoonlijke aanpak in Nieuwe Perspectieven beperkt zich niet tot de jeugdige cliënten maar wordt ook toegepast in de omgang met professionals van relevante voorzieningen, zoals bijvoorbeeld jongerenwerkers of leerkrachten.

Ad 13. Vestigingslocatie

In paragraaf 3.1 is het belang van een neutrale vestigingslocatie reeds benadrukt. De keuze voor de locatie kan daarom los staan van de 'aanhaakorganisatie' (punt 14).

Vooralsnog is alleen het (tijdelijke) pand van de PRIMA-Raad genoemd als mogelijke vestigingslocatie.

Ad 14. De 'aanhaakorganisatie'

In paragraaf 3.1 is aangegeven dat zowel vanuit het oogpunt van personeelsbeleid/ arbeidsvoorwaarden, als vanuit de wens te komen tot een inbedding van de aanpak in de lokale omgeving, Nieuwe Perspectieven geen aparte stichting zou moeten worden.

Potentiële aanhaakorganisaties in Amersfoort zijn:

- Zandbergen Instelling voor Jeugdhulpverlening
- Bureau Jeugdzorg
- Veiligheidshuis
- Algemeen Maatschappelijk Werk

Deze organisaties zijn in de gesprekken met de potentiële verwijzende instanties genoemd. In Amsterdam is Nieuwe Perspectieven zoals we al eerder schreven aangehaakt bij een grote jeugdzorginstelling, in Den Haag is het aangehaakt bij bureau jeugdzorg. Voor beide opties valt wat te zeggen. De situatie rond het Veiligheidshuis (zie hoofdstuk 4) is momenteel nog te onduidelijk om hier een advies over te kunnen uitbrengen.

Wat betreft het Algemeen Maatschappelijk Werk wordt verwacht dat deze organisatie zich de komende jaren steeds meer zal begeven op het terrein van opvoedingsondersteuning en preventie en een eventuele koppeling met Nieuwe Perspectieven is daarom niet onlogisch.

Ad 15. Fasering van de experimenteerperiode

Als besloten wordt met Nieuwe Perspectieven te starten zal werving, selectie en training van het team van interventiewerkers een van de eerste activiteiten zijn (zie punt 8). Men spreekt dan over de 'installatiefase', een fase die gemiddeld een half jaar duurt. Na dat half jaar is het team klaar voor uitvoering en kunnen de eerste cliënten instromen (eerste uitvoeringsfase). In paragraaf 3.1. is al aangegeven dat de experimenteerperiode minimaal 2,5 jaar zou moeten zijn om zinvolle uitspraken te kunnen doen over de resultaten.

Zoals in punt 6 al is aangegeven is extern evaluatie-onderzoek gewenst. Daarmee bedoelen we niet alleen een effectonderzoek achteraf, maar ook een tussentijdse evaluatie die zicht geeft op de ontwikkelingen (aantal cliënten, verwijzers etc.) zodat bijsturing mogelijk is, en die bijdraagt aan onderbouwing van de vraag of Nieuwe Perspectieven gecontinueerd kan worden (zie ook punt 18 waarin gesproken wordt over tijdsge verkenning van financieringsmogelijkheden).

Ad 16. Kostprijsberekening

Met een verwachte instroom van 60 à 70 jongeren per jaar zal gestart moeten worden met een team van minstens 4 en het liefst 5 fulltime werkers incl. een meewerkend voorman (zie punt 10).

Nieuwe Perspectieven kost in Amsterdam zo'n 4.700 euro per jongere. Dit bedrag is inclusief personeelskosten, huisvestingskosten, begeleiding en deskundigheidsbevordering, en administratieve ondersteuning. Uitgaande van dit bedrag per jongere is in Amersfoort een budget van 280.000 à 330.000 euro per jaar nodig. Een exacte kostenberekening kan echter pas gemaakt worden als de 'aanhaakorganisatie' en de vestigingslocatie bekend zijn. Met name de vestigingslocatie kan de overheadkosten drukken (zie punt 13).

De werving, selectie en training van de werkers, die plaatsvindt in de installatiefase en het eerste jaar van de uitvoeringsfase, kost per team van 4 tot 6 werkers ca. 95.000 euro. Bijkomende eenmalige kosten zijn: de licentie van het registratiesysteem VMS (2.272 euro) en een extern evaluatieonderzoek (afhankelijk van de uitgebreidheid zal het kunnen gaan om een bedrag tussen de 30.000 en 60.000 euro).

In totaal kost een team Nieuwe Perspectieven op jaarbasis 280.000 à 330.000 euro, en bedragen de eenmalige investeringskosten 97.500 euro (exclusief een onderzoeksbudget voor externe evaluatie).

Ad 17. Aandacht voor groeiende instroom

Het kan gebeuren dat de aanmeldingen voor Nieuwe Perspectieven ver uitstijgen boven de verwachte aantallen van 60 à 70 per jaar. Het is mogelijk een deel op te vangen door de instroomcriteria tijdelijk aan te scherpen. Natuurlijk moet vervolgens overwogen worden of het team uitgebreid kan worden, maar dit heeft meteen financiële consequenties. Blijft de instroom achter bij het genoemde aantal van 60 à 70 per jaar, dan zal zorgvuldig nagegaan moeten worden bij de potentiële verwijzers hoe dat komt, omdat hun inschatting vooraf aanzienlijk hoger ligt (zie paragraaf 2.1). Zijn er gewoon weinig jongeren in de regio Amersfoort die gebaat zijn bij de aanpak van Nieuwe Perspectieven, dan zal dit een belangrijke uitkomst zijn van de experimenteerperiode.

Ad 18. Aandacht voor structurele financiering (op termijn)

Wanneer na de experimenteerperiode (zie paragraaf 3.1) en op basis van de behaalde resultaten besloten wordt door te gaan met deze aanpak is structurele financiering nodig. De mogelijkheden hiervoor moeten ruim van tevoren verkend worden. Vrijwel zeker zal een deel van de cliënten afkomstig zijn uit omliggende gemeenten, of een problematiek kennen die ligt in het grijze gebied tussen vrij toegankelijke en geïndiceerde (jeugd)zorg. Mogelijke financieringspartners zijn: andere gemeenten in de regio Eemland (in ieder geval Zuid maar mogelijk ook Noord), en de provincie Utrecht.

4 Nieuwe Perspectieven en het Veiligheidshuis

Sinds de start van het haalbaarheidsonderzoek Nieuwe Perspectieven in november 2003 krijgen ook de plannen voor een Amersfoorts Veiligheidshuis steeds meer vorm. Verkenning van de (organisatorische) mogelijkheden die dit biedt ligt daarom voor de hand. Daarnaast is het van belang na te gaan hoe deze twee 'voorzieningen' zich tot elkaar zullen (gaan) verhouden.

4.1 Een Veiligheidshuis in Amersfoort

OM, Politie en de gemeente Amersfoort zijn voornemens om in 2004 een Veiligheidshuis op te richten in Amersfoort. Het gaat om een fysiek samenwerkingsverband tussen OM, politie en justitiepartners zodat korte lijnen ontstaan en overlast en criminaliteit met meer succes voorkomen en teruggedrongen kunnen worden.

Het Veiligheidshuis betekent samenwerking onder één dak en bundeling van kennis en informatie om snel en effectief, incidenteel en structureel in te grijpen op (het voorkomen van) criminaliteit. De dader staat centraal in deze aanpak en de aandacht gaat vooral uit naar de vier dadergroepen die nu of in de toekomst veel sociale onveiligheid veroorzaken: veelplegers, jeugd (risicjongeren, maar ook meer- en veelplegers), extreme overlastgevers en plegers van huiselijk geweld.

Kortom: het Veiligheidshuis is een huis (kantoor) waar medewerkers van politie, OM, en justitiepartners met elkaar casuïstiek bespreken, interventieplannen maken, en dit afstemmen met andere betrokken partijen. Binnen het Veiligheidshuis kunnen alle betrokken partijen (naast politie en justitie bijvoorbeeld ook reclassering, jeugdhulpverlening, GGZ, slachtofferhulp, gemeentelijke instellingen e.d.) snel en efficiënt de aanpak van individuele probleemgevallen doorspreken en afkaarten. De 'cliënt' participeert zoveel mogelijk actief in dit overleg, en vanuit het Veiligheidshuis is er is een 'accountmanager' die de voortgang bewaakt.

OM, Politie en de gemeente Amersfoort zijn volop bezig met de planontwikkeling. Een aantal aspecten is al behoorlijk ver uitgewerkt, zoals bijvoorbeeld de noodzakelijke personele bezetting (kerngroep), de locatie en de globale kostenbegroting. Ook is duidelijk dat activiteiten zoals het justitieel casusoverleg jeugd en veelplegers, slachtofferhulp, mediation/ herstelrecht, TOM-zittingen (Taakstraf OM-zittingen), OTP (Onderhoud Ten Parkette), en (jeugd)(snelrecht)zittingen, zoveel mogelijk in het Veiligheidshuis zullen plaatsvinden.

Het is echter nog te vroeg om antwoord te kunnen krijgen op vragen over de exacte organisatie- of bedrijfsvorm, het primaire werkproces, de personele bezetting en de budgetten.

4.2 De relatie met Nieuwe Perspectieven

Nieuwe Perspectieven biedt kortdurende intensieve begeleiding aan jongeren met ernstige problemen, en in die zin is het net als bijvoorbeeld HALT en de WUL een vorm van (vrijwillige of verplichte) hulpverlening aan jeugdigen. De werkers van Nieuwe Perspectieven opereren in een veld waar ook veel

anderen actief zijn. Politie, OM, de Raad voor de Kinderbescherming, bureau jeugdzorg, leerplicht, komen meestal allemaal voor in het de bemoeienis met de cliënt. De werkers van Nieuwe Perspectieven onderhouden daarom contacten met al deze partijen.

De komst van een Veiligheidshuis en Amersfoort, en daarmee kortere lijnen en een meer persoons-/ cliëntgerichte aanpak, kan alleen maar in het voordeel werken van een aanpak als Nieuwe Perspectieven. Zo zullen vanuit het Veiligheidshuis doorverwijzingen naar Nieuwe Perspectieven op gang komen, kunnen de werkers van Nieuwe Perspectieven sneller informatie krijgen over eventuele strafzaken van hun cliënten, kan centrale afstemming plaatsvinden over een straf zodat deze niet interfereert met het begeleidingstraject van Nieuwe Perspectieven, na afsluiting van Nieuwe Perspectieven kan de cliënt centraal overgedragen worden aan de in het Veiligheidshuis aanwezige partijen in plaats van dat ieder apart hierover geïnformeerd moet worden.

Bijlagen

Schematisch overzicht Nieuwe Perspectieven SaC

Onderstaand schema bevat de weergave van het zorgprogramma Nieuwe Perspectieven zoals dat bij SaC-Amsterdam Jeugdzorg in Amsterdam is ondergebracht (zie www.sacnl.org).

Nieuwe Perspectieven		
Doel - Helpen bij het opgroeien en opvoeden van jeugdigen. Het weggomen uit het criminele circuit. Een positief contact tussen alle gezinsleden. Het vinden van een route naar school, werk en instanties. Het meedoen in de maatschappij. Het oefenen in en uitproberen van nieuwe vaardigheden.		
Duur – 10 weken		
Activiteiten	Korte omschrijving	Door wie en waar
Onmiddellijke hulp	De hulpverlener heeft gesprekken met de jongere en ook met de gezinsleden en andere voor de jongere belangrijke personen. De hulpverlener helpt bij het regelen van praktische zaken.	Waar de jongere zich bevindt, daar zoekt een hulpverlener hem/haar op. Die hulpverlener is, indien gewenst, een coach, iemand met wie de jongere kan overleggen.
Onderzoek	De hulpverlener maakt met de jongere een overzicht van zijn situatie. Alle voor de jongere belangrijke personen worden in kaart gebracht.	De hulpverlener heeft een kantoor in de buurt. Daar maakt hij een afspraak of komt naar de jongere toe. Als ander onderzoek (bv. een beroepskeuzetest) nodig blijkt worden daarover afspraken gemaakt. Dat onderzoek gebeurt door anderen.
Coaching	De hulpverlener is een vaste persoon, die een persoonlijke relatie aangaat met de jongere en helpt de weg in de maatschappij te vinden.	Voor de duur van de hulp is een permanent beroep op de hulpverlener mogelijk. De jongere bepaalt zelf of hij van die mogelijkheid gebruik maakt. Hulpverleners zijn gedurende de intensieve fase van 10 weken 7x24 uur bereikbaar.
Soms gecombineerd met	Korte omschrijving	Door wie en waar
Netwerk opbouwen	Door nauw contact te onderhouden met de belangrijke personen in de leefomgeving van de jongere helpen bij het aangaan en/of herstellen van relaties.	De hulpverlener.
Trainen vaardigheden	Jongeren kunnen leren zich zelfstandig te bewegen, zich tegenover personen en instanties te presenteren, en oefenen om een volwassen burger te worden.	In het meestal dagelijkse contact confronteert de hulpverlener de jeugdige met zijn/haar gedrag, geeft de werker voorbeelden en oefent in de sociale omgang. Echte cursussen worden elders gevolgd.
Verankeren	Na het afsluiten van het intensieve contact, nemen andere personen (soms instellingen) de hulp weer over. De coach begeleidt dat proces nog maximaal 9 maanden.	De hulpverlener heeft af en toe contact met voor de jeugdige belangrijke personen om het proces te volgen en zondig te ondersteunen.
Pedagogische ondersteuning	De hulpverlener helpt in het gezin de situatie leefbaar te houden of te verbeteren.	De coach werkt ook in het gezin.

Regio-indeling Eemland

Amersfoort behoort tot de regio Eemland, provincie Utrecht.

De jeugdzorgregio Amersfoort en omstreken omvat alle Eemland gemeenten (zie regiokaart).

Het politiedistrict Eemland Zuid omvat de gemeenten Amersfoort, Leusden en Woudenberg.

Bunschoten, Baarn, Soest en Eemnes vormen district Eemland Noord.

Geïnterviewde personen

- José Smink – adviseur jeugdbeleid (gemeente Amersfoort)
- Aicha Lagha – preventiecoördinator Marokkaanse jeugd (gemeente Amersfoort)
- Ineke v.d. Wijngaart en Magda Schoot – leerplichtambtenaren (gemeente Amersfoort)
- Paul van Soomeren – (interim-) sectiecoördinator Openbare Orde en Veiligheid (gemeente Amersfoort)
- Hans Bolt – regiomanager Bureau Jeugdzorg (regio Amersfoort)
- Marcel v.d. Brink en Bert van Daatselaar – jeugdpolitie (district Eemland Zuid)
- Stefan Scheffer – divisie manager Algemeen Maatschappelijk (Thuiszorg Eemland)
- Ina Vianen en Karin v.d. Veen – medewerkers Stichting Onderwijsvoorrang Eemland en betrokken bij o.a. WUL en Trajectbureau 16+ (SOVVEE)
- Albert Veuger – projectleider jeugdpreventieproject Amersfoort (STADE)
- Hans Straver – coördinator Nieuwe Perspectieven Amsterdam (SaC-Amstelstad Jeugdzorg)
- Marijke Melissen – projectleider Instapmethodiek/ Nieuwe Perspectieven (Adviesbureau Van Montfoort)

Relevante rapportages en notities

- Taskforce Preventie Amersfoort, concept plan van aanpak – 2001
- Zelfanalyse gemeentelijke regievoering aansluiting jeugdbeleid en jeugdzorg – Cap Gemini Ernst&Young, maart 2003
- Notitie Noodzaak en positionering van laagdrempelige en outreachende hulpverlening in de gemeente Amersfoort – Stads Advies, april 2003
- Amersfoort in Cijfers – Gemeente Amersfoort, augustus 2003
- Notitie Kiezen voor veiligheid – Gemeente Amersfoort, september 2003
- Concept subsidieaanvraag Veiligheidshuis Amersfoort – arrondissementsparket Utrecht, najaar 2003
- Eindrapportage Jeugd Preventie Project Amersfoort – Stads Advies, november 2003
- De staat van de stad, monitor leefbaarheid en veiligheid – Gemeente Amersfoort, december 2003